

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**Навчально-науковий інститут лісового і садово-паркового
господарства**

Кафедра лісівництва

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ
ПРАКТИКИ
студентів ОС «Бакалавр»**

**Київ
2019**

ВСТУП

Практична підготовка студентів у закладах вищої освіти є однією з форм організації навчального процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх рівнів освіти. Основним завданням практичної підготовки студентів є забезпечення якості підготовки фахівців освітнього ступеня "Бакалавр". Під час практики закладаються основи професійної діяльності, умінь і навичок, професійних якостей фахівця. Від якості виконання завдань у період практики залежить професійне становлення майбутнього фахівця.

Практику студентів організують і проводять згідно з "Положенням про практичну підготовку студентів НУБіП України", що затверджено наказом ректора від 12 квітня 2016 р.

Метою виробничої практики є поглиблення теоретичних знань студентів у галузі біології та екології лісу, топографії та інших галузях лісового господарства, оволодіння умінями і навичками практичної роботи в лісовій селекції, лісівництві, лісовій таксації, лісоексплуатації та лісорозведенні; формування у студентів професійних умінь прийняття оптимальних управлінських рішень, виходячи із умов лісництва; виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань та творчого їх застосування в практичній діяльності. Важливе місце в практичній підготовці відведено закріпленню знань та здобуттю умінь і навичок окремих видів робіт у лісовому господарстві.

Завданням практичної підготовки фахівців у галузі лісового господарства протягом всього терміну навчання в університеті є формування фахових здібностей студентів на базі одержаних теоретичних знань відповідно до основних завдань професійної діяльності лісівника. Виходячи з цього, виробнича практика організовується в формі виконання студентом визначеної програми практики, обсягів практичних робіт, що дозволяє оптимально поєднати теоретичне навчання студентів з набуттям практичних умінь і навичок протягом усього періоду навчання.

Виконання програми технологічних практик бакалаврів і магістрів має збігатися із одержанням необхідних експериментальних та виробничих даних, які можуть бути використані під час написання курсових робіт (проектів) та випускних дипломних робіт (проектів).

Затверджує програму практик керівник вищого навчального закладу.

Проведення практичного навчання студентів покладається на викладачів, майстрів виробничого навчання, фахівців та керівників підприємств, обізнаних із передовими заходами і методами організації виробничої та управлінської діяльності відповідних спеціальностей.

У цій програмі практик розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків виробничих практик студентів ОС "Бакалавр".

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Завдання практичної підготовки визначаються типовими задачами діяльності (професійної, соціально-виробничої) та вмінь, що забезпечують їх виконання, у рамках виробничих функцій, під якими розуміють сукупність посадових обов'язків, які виконує фахівець відповідно до обійманої посади. Набуття професійних практичних навичок висококваліфікованого фахівця можливе лише за умов безпосередньої його участі у виробничих процесах на базі лісогосподарських підприємств та господарств різного типу і різних форм власності, підрозділів науково-дослідних установ тощо.

Проходження практик здійснюється на відповідно обладнаних лабораторіях кафедр на виробництві, у лабораторіях науково-дослідних інститутів, на виробничих дільницях лісогосподарських підприємств та господарств.

Студенти під час проходження практики зобов'язані:

- з'явитися на базу практики точно в термін, установлений наказом ректора університету;
- вивчити і дотримуватись правил охорони праці й техніки безпеки;
- неухильно дотримуватись плану проходження практики і виконувати усі вказівки керівника практики;
- оформити матеріали до звіту одночасно із закінченням розгляду питань програми практики;
- вчасно подати звіт про проходження практики керівнику практики.

Загальне організаційне та навчально-методичне керівництво практикою здійснює кафедра, на якій студент проходить практику, та викладач, який відповідає за проходження виробничої практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про її результати перед відповідальною кафедрою.

2. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ПРАКТИК

Згідно з чинним законодавством та відповідно до навчального плану виробнича практика студентів ОС "Бакалавр" триває 3 тижні і становить 3 кредити.

Форма контролю - залік

Ознайомлювально-технологічну (виробничу) практику студентів ОС «Бакалавр» проводять у кінці третього курсу, після закінчення теоретичного навчання та проходження навчальних практик відповідно до базового навчального плану та Положення про виробничі практики студентів вищих навчальних закладів.

Метою практики є опрацювання вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра лісового господарства безпосередньо в умовах лісогосподарського підприємства.

Під час практики студентам необхідно досягнути наступних результатів:

- набути умінь і навичок керівництва та технології проведення основних лісогосподарських робіт,

- ознайомитись із встановленим порядком оформлення відповідних документів, які завершують проведені роботи, щомісячною звітністю лісівництва і вміти їх оформляти,

- зібрати необхідні дані та польовий матеріал для написання дипломної роботи.

На керівника практики від закладах вищої освіти покладають забезпечення організаційних заходів перед початком практики, проходження практики відповідно до програми, контроль за забезпеченням підприємствами нормальних умов праці, своєчасними інструктажами з охорони праці, контроль за виконанням студентами внутрішнього розпорядку, перевірка та приймання звітів із практики.

Відповідальність за організацію практики на виробництві покладають на керівника практики від підприємства. Керівника практики від підприємства призначають наказом директора з-поміж найбільш кваліфікованих фахівців.

Керівник практики від підприємства разом із керівником від закладах вищої освіти складають календарний план проходження практики та організують і контролюють його виконання.

Підсумки практики – на основі поданих кожним студентом щоденників та письмового звіту про практику, які мають бути підписані керівником практики від підприємства. Результати захисту звітів відображають диференційованою оцінкою.

Студентів, які не виконали програму виробничої практики або отримали незадовільну оцінку під час захисту направляють на практику повторно.

Практика складається з двох частин:

1 частина – ознайомлення з лісогосподарським підприємством на базі навчально-дослідних господарств університетів. Тривалість – один тиждень.

2 частина – ознайомлення з лісогосподарською та промисловою діяльністю лісництв на підприємстві за вибором студента. Тривалість – 2 тижні, в т.ч. ознайомлення з діяльністю лісництва – 1 тиждень, збір матеріалів для випускної бакалаврської роботи – 1 тиждень.

2.1.Зміст ознайомлювально-технологічної (виробничої) практики

Зміст ознайомлювально-технологічної практики в навчально-дослідних господарствах та на базових підприємствах складається з таких основних розділів:

1. Ознайомлення з лісництвом – 1 день.

2. Лісогосподарська діяльність – 3 дні:

- лісогосподарські роботи – 2 дні;

- лісокультурні роботи – 1 день.

3. Лісопромислова діяльність – 1 день.

4. Оформлення звіту про практику – 1 день.

Разом – 6 днів

Ознайомлення з лісництвом. Ознайомлення студентів із лісництвом, яке проводить керівник практики від виробництва, включає в себе наступне:

- Природні і економічні умови діяльності лісництва.

- Структура організації і управління лісогосподарського підприємства.

- Характеристика лісового фонду лісництва. Джерелом інформації є Пояснювальна записка до проекту організації і розвитку лісового господарства на ревізійний період, облік лісового фонду (форми 1 та 2 Державного лісового кадастру).

- Види виробничої діяльності лісництва.

- Річні обсяги робіт із лісгосподарської та промислової діяльності, їх планування та організація виконання. Джерелом інформації є виробничі плани із лісгосподарської та лісопромислової діяльності, ф.10 лх., додаток до звіту про працю та заробітню плату.

- Бухгалтерський звіт лісництва, який складається з:

- звіту з праці та заробітної плати і додаток до нього;

- звіту про рух матеріальних цінностей;

- звіту про рух лісопродукції;

- касового звіту.

Розглядають окремі складові частини вказаних звітів. Джерелом інформації є бухгалтерський звіт лісництва за місяць. Основні нормативні документи:

- колективний договір;

- положення про державну лісову охорону;

- посадові інструкції: майстра (старшого майстра) лісу, помічника лісничого, лісничого.

Лісгосподарська діяльність.

Лісгосподарська діяльність лісництва вивчається студентами шляхом безпосередньої участі в лісгосподарських, лісокультурних роботах, роботах із захисту і охорони лісу та документальному їх оформленні.

Ознайомлення з лісгосподарськими роботами має включати наступні елементи:

- відвід насаджень під рубки формування та оздоровлення лісів.

Перед початком безпосередніх робіт у натурі керівник практики доводить до відома студентів:

– щорічну площу розрахункових лісосік за видами рубок;

– проектні лісгосподарські заходи на наступний рік;

– наказ директора підприємства про організацію відводів під рубки, формування та оздоровлення лісів;

– уточнений проект відводу насаджень лісництва під запроектовані рубки.

Одночасно з призначенням дерев у санітарну рубку студенти проходять практику з захисту лісу, виявляючи наявність у лісництві осередків шкідників та хвороб та вивчаючи заходи, які застосовують під час боротьби з ними.

Лісосічні роботи та їх приймання виконують під керівництвом та безпосереднім наглядом майстра (старшого) лісу.

Лісокультурні роботи, що проводять у лісництві, студенти вивчають у процесі ознайомлення з плановими завданнями, технічною документацією, екскурсій та безпосередньою участю у виконанні лісокультурних робіт.

Студенти мають ознайомитись з:

- плановими завданнями на поточний рік із заготівлі насіння деревних порід;
- засобами поновлення лісу, які практикують в лісництві;
- лісокультурним фондом на наступний рік, який складається з площі не заліснених зрубів минулих і поточного року, згарищ, галявин і рідин;
- плановими завданнями щодо створення лісових культур поточного і наступного років;
- проектами лісових культур на поточний і наступний рік;
- актами приймання лісових культур поточного року;
- матеріалами інвентаризації лісових культур минулого року;
- змістом і технікою ведення Книги лісових культур.

Під час екскурсії студенти вивчають агротехніку створення і вирощування лісових культур та засоби механізації, які застосовують в лісництві у т. ч.:

- підготовка ґрунту;
- садіння лісових культур;
- типи лісових культур;
- схеми змішування та розміщення;
- технологія догляду за лісовими культурами.

Екскурсія з огляду лісокультурних ділянок здійснюється одночасно з екскурсією на ділянки головної рубки. Під час екскурсії водночас знайомлять із протипожежними заходами, які проводять у лісництві протягом 2-3 останніх років.

Лісопромислова діяльність

Промислову діяльність лісництва вивчають студенти під час екскурсії на ділянки головних рубок та в цех переробки деревини.

На ділянках головних рубок до відома студентів доводять:

- щорічний обсяг заготівлі деревини від головного користування в лісництві;
- способи рубок головного користування;
- технологічну карту на розробку лісосіки;
- послідовність технологічних операцій під час розробки лісосіки;
- засоби механізації лісозаготівель та їх технічну характеристику;
- основні деревні сортименти, які заготовляють на лісосіці та стандарти на них;
- правила обліку та маркування лісопродукції;
- порядок складання акта освідчення місць рубок на ділянки, які пройдені рубкою.

У цеху переробки деревини студенти ознайомлюються:

- з обсягом переробки деревини;
- видами продукції переробки деревини;
- послідовністю технологічних операцій виробництва окремих видів продукції;
- технічним устаткуванням;

- обсягом реалізації продукції переробки деревини.

Звітність про практику

Звітність про практику передбачає ведення щоденника з записом робіт за кожний день практики та звіт, який у кінцевому варіанті оформляють в останні 2-3 дні перебування на підприємстві, підписує керівник від виробництва і завіряє печаткою.

Звіт включає загальну та спеціальну частини. У загальній частині необхідно стисло охарактеризувати базове підприємство за такою орієнтовною схемою:

- найменування і підпорядкування підприємства;
- організаційна структура підприємства;
- стисла характеристика природних умов, в тім числі лісового фонду;
- технічна озброєність підприємства;
- обсяг основних видів робіт із лісогосподарської діяльності;
- обсяг випуску основних видів промислової продукції.

Спеціальна частина має відтворювати питання програми практики. У кожному розділі програми дається стислий опис організації робіт у лісництві та її оцінка. Роботи, у яких студент брав особисту участь, мають бути більш детально описані. Доцільно до звіту додати копії документів, які оформляють за участю студента-практиканта після виконання робіт.

Під час ознайомлення з роботами на дослідних об'єктах слід особливу увагу звернути на забезпечення безпеки праці, передову технологію та організацію робіт.